

Grönytor i och omkring tätorter

1995

MI0805

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Miljövård

A.2 Statistikområde

Markanvändning

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja

A.3 Statistikprodukten ingår inte i Sveriges officiella statistik

A.4 Beställare

Myndighet/organisation:

Kontaktperson:

Telefon:

Telefax:

e-post:

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB, MR/REN

Kontaktperson: Hans Ansen

Telefon: 08-506 947 32

Telefax: 08-506 943 48

e-post: hans.ansen@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

Gängse

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering gäller.

A.10 Syfte och historik

Statistiken skall översiktligt beskriva tillgången på och förändringen av sådan mark i och omkring tätorterna som kan vara intressant som mark för s.k.

närrecreation, alltså i huvudsak grönytor. För de 10 största tätorterna beskriver statistiken förhållandet för de enskilda tätorterna.

Produkten har ett nära samband med den statistik som tas fram i statistikprodukten ”Markanvändningen i tätorter och förändringar i markanvändningen”, och utgör till viss del specialbearbetningar och specialpresentationer av de uppgifter som tas fram vid denna undersökning. På så sätt har de två statistikprodukterna likvärdig historik. Arbeten som ingår i den här beskrivna statistikprodukt består dessutom av en studie av den allmänt tillgängliga marken kring tätorter med mer än 10 000 invånare, som utfördes i början av 1980-talet, och den uppföljning av detta arbete som delvis skedde genom studien av grönytor och deras tillgänglighet kring de 10 största tätorterna i början av 1990-talet. Fördjupad studie av grönytor inom tätorter är planerad att ske i samband med nästa datainsamling till statistikprodukten om markanvändningen i tätorter.

A.11 Statistikanvändning

Boverket och Naturvårdsverket använder statistiken som underlag för allmän orientering om utvecklingstendenser i mark i och omkring tätorter för närrecreation. Kommunernas användningsområde är fysisk planering, och speciellt då planering av tätortsutvecklingen. Press, radio, TV, allmänheten etc använder den som underlag för offentlig debatt, opinionsbildning, undervisning etc. Den efterfrågas också bl.a. av EUROSTAT som underlag till internationella databaser med statistik om grönytor i tätorter.

A.12 Uppläggning och genomförande

Till de delar där uppgifter om ytor för närrecreation insamlas i samband med datainsamlingen till ”Markanvändningen i tätorter och förändringar i markanvändningen” hänvisas till produktbeskrivningen av denna produkt.

Insamlingsförfarandet till studien om den allmänt tillgängliga marken kring tätorter med mer än 10 000 inv och till studien av grönytor kring de 10 största tätorterna var delvis densamma. Informationen hämtades från kartor genom punktvis tolkning i båda fallen. Genom att ca 10 år förflöt mellan undersökningstillfällena hade dock förutsättningarna för studierna förändrats väsentligt. Grönytor kring de 10 största tätorterna kunde med större detaljinformation karteras från gröna kartans senaste version. Bearbetning och analys av insamlade data skedde med hjälp av GIS-program i datormiljö. Sambearbetning med annan information skedde i stor utsträckning tack vare tillgången på dessa hjälpmedel.

Kartans uppgifter om markanvändning registrerades i punkter med 200 m mellanrum från tätortsgränsen ut till 5 km från gränsen. Punkterna påfördes koordinater enl Rikets Nät. Samkörning av dessa digitala punkter skedde med annan digital information såsom vägnätet, järnvägsnätet, strandlinjen, gränser för naturreservat och militära områden. Till varje punkt kunde därmed kopplades uppgifter om markanvändning, km-avstånd till tätortsgränsen, eventuellt läge i naturreservat, militärt område eller på ö utan landförbindelse, eventuell strandnärlighet (300 m) samt närhet till väg av olika kategori. Med hjälp av denna information presenterades tätortsvis detaljerad information om grönytor inom 5 km.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

I samband med nästa undersökning av förändringarna i markanvändning inom tätorter avses testa möjligheten att kartera större sammanhängande grönytor inom tätorterna.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Ramen för undersökningen om grönytor inom tätorter är samtliga tätorter i landet dvs. 1 938 st med en yta på 522 690 hektar.

Ramen för undersökningen om grönytor omkring tätorter är de 10 största tätorterna.

1.1.2 Variabler

Inom tätorter

Skogsmark och annan trädbeväxt mark

Öppen mark typ berg i dagen, impdeiment, restmark

Utom tätorter

Skog (barr och bland)

Skog på sankmark

Skog på berg i dagen

Skog på blockmark

Hygge

Lövskog

Sankmark

Berg i dagen

Blockmark

Öppen mark

1.1.3 Statistiska mått

Hektar mark av visst slag, samt inom tätorter hektar mark som övergått från en markkategori till en annan, och denna förändring är av intresse för studie av närrekreationsytor.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Staistiken som beskriver förhållandet inom tätorterna och förändringar i detta redovisning för hela riket samt i tre storleksgrupper av tätorter; de tre storstäderna, tätorter med mer än 10 000 inv exkl de tre storstäderna och tätorter med mindre än 10 000 inv.

Redovisning av förhållandet omkring tätorterna har skett tätortsvis.

1.1.5 Referenstider

1970, 1980, 1990, 1995 samt 1970-1980, 1980-1990 och 1990-1995

1.2 Fullständighet

Undersökningaran bygger i olika avseenden på användning av stickprovsvi inhämtad information med de brister i fullständigheten detta medför.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Osäkerhet i resultaten uppstår genom att ett stickprov av landet tätorter undersöks, genom att uppgifter om grönytorna inhämtas i punkter samt genom

att ett tolkningsfel kan uppstå vid inhämtandet av punktinformationen från flygfotona. De markanvändningskategorier som är av intresse är dock relativt lättolkade, varför tolkningssäkerheten måste bedömas vara hög – uppemot 100 procent. Undersökningen av grönytorna omkring tätorter har skett med hjälp av kartor. Kartframställarens tolkning är därför i hög grad avgörande för statistikens tillförlitlighet. Även i detta fall måste tolkningssäkerheten anses vara mycket hög.

Den osäkerhet som uppstår i ock med att stickprovsförfarande tillämpas redovisas i resultatredovisningen.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

För undersökningen av grönytor inom tätorter används ett stickprov om 60 tätorter, med överrepresentation för de större. Innan stickprovstorleken fastställdes delades landets tätorter in i fem grupper efter befolkningsstorleken. Grupperna var:

Storstäderna	Stockholm Göteborg och Malmö
Grupp A	Tätorter med mer än 50 000 invånare utom storstäderna
Grupp B	Tätorter med mellan 10 000 och 50 000 invånare
Grupp C	Tätorter med mellan 2 000 och 10 000 invånare
Grupp D	Tätorter med färre än 2 000 invånare

Ur grupp A–D drogs ett stickprov som så småningom kom att begränsas till 60 tätorter. Urvalet sköttes av metodstatistiker och resulterade i följande antal tätorter i de olika grupperna: De tre storstäderna ingår samtliga i stickprovet, grupp A: 9 tätorter, grupp B: 13, grupp C: 16 och grupp D 19 tätorter. Begränsningen till 60 tätorter medförde att tätorterna, för att erforderlig säkerhet i resultaten skulle uppnås, vid redovisningen måste slås samman till tre redovisningsgrupper. De valda tätorterna täcker ca 25 procent av den totala tätortsytan och befolkningen i dessa orter är ca 40 procent av landets totala tätortsbefolkning.

Grönytorna omkring de 10 största tätorterna registreras i punkter med 200 meters mellanrum lagda i ett rätvinkligt rutnät.

2.2.2 Ramtäckning

2.2.3 Mätning

Mätningförfarandet vad gäller grönytor inom tätorter sammanfaller med det vad gäller markanvändningen och förändringar i markanvändningen inom tätorter. Se produktbeskrivningen av denna produkt!

Mätningförfarandet vad gäller grönytor omkring de 10 största tätorterna består i att registrering av markanvändningskategori enl variabelförteckningen ovan sker på genomskinlig film lagd ovanpå gröna kartan. Registreringen med upprättat kodsysteem sker i ett rätvinkligt rutnät med 200 m mellanrum mellan registreringspunkterna. Referenspunkter i Rikets Nät läggs in på filmen. Resultatet stansas på så sätt att varje punkt erhåller koordinater enl Rikets Nät. Digital information införskaffas eller digitaliseras på egen hand, och sambe- arbetning av denna information och tolkningspunkterna sker.

2.2.4 Svarsbortfall

Svarsbortfall kan endast förekomma i studien gällande grönytor inom tätorter. I de fall flygfoton inte kan erhållas för aktuell tidpunkt över tätort ingående i stickprovet, undersöks vilka tätorter som flygfoton kan erhållas över, och en ny tätort inom samma storleksgrupp dras som ersättning.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetning av uppgifterna om grönytor inom tätorterna sker samtidigt som bearbetning sker av uppgifterna till produkten ”Markanvändningen i tätorter och förändringar i markanvändningen” Se denna produktbeskrivning!

Bearbetningen av tolkningsresultatet från studien om grönytor omkring de 10 största tätorterna gäller stansning av tolkningsresultatet, uppräknig av tolkningspunkten till att representera en yta på 200x200 m (4 hektar) samt datorbearbetningar i först och främst GIS-program. Felen i samband med dessa bearbetningar bedöms som ringa.

2.2.6 Modellantaganden

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Görs i samband med resultatredovisningen.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen gällande grönytor inom tätorter genomförs i princip vart 5:e år. Undersökningar gällande grönytor omkring tätorter utförs intermittent.

3.2 Framställningstid

Ca 0,5 personår

3.3 Punktlighet

Inga störningar i punktligheten har inträffat.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Inga förändringar som påverkar jämförbarheten över tiden har gjorts. En serie har upprättats som gör det möjligt att följa utvecklingen av grönytor/icke bebyggd mark i tätorter från 1970 tills nu.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten från undersökningarna har presenterats i Statistiska Meddelanden serie Na 12 samt Na 14. Resultaten i sammandrag har presenteras i publikationen ”Markanvändningen i Sverige” SOS, SCB. På SCBs hemsida redovisas vissa sammanfattningar.

5.2 Presentation

5.3 Dokumentation

Produkten har delvis dokumenterats enl SCBDOK.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Tillgång till uppgifter i primärmaterialiet är möjlig. Bedömning måste dock se från fall till fall.

5.5 Upplysningstjänster

Ytterligare uppgifter kan erhållas genom producenten. Se punkt A5